

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **R. A.**, IČO X., zastúpeného JUDr. H. Č., proti žalovanému **N. H.**, zastúpenému JUDr. A. B., **o určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 20/2009, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 2010, sp.zn. 13 Co 136/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 2010, sp.zn. 13 Co 136/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 28. mája 2010, č.k. 3 C 20/09-217 určil, že kúpna zmluva uzavretá 26. novembra 2007 medzi predávajúcim M. H. a kupujúcim N. H., ktorej vklad vlastníckeho práva bol povolený 17. decembra 2007 pod X. a ktorou predávajúci previedol do výlučného vlastníctva žalovaného nehnuteľnosti vedené Správou katastra L. pre okres L., obec L., katastrálne územie O., pôvodne na LV č. X. ako pozemky parc. č. X., ostatné plochy o výmere 102 m², parc. č. X., záhrady o výmere 529 m², parc. č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere 9 m², parc. č. X., zastavané plochy a nádvoria o výmere 573 m², parc. č. X., záhrady o výmere 81 m² a stavby - rodinný dom súp. č. X., postavený na parc. č. X. v celosti, je voči žalobcovi právne neúčinná. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania účelne vynaložené na uplatňovanie jeho práv vo výške 100%. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že sú splnené zákonné podmienky odporovateľnosti právneho úkonu. Konštatoval, že žalobu podal aktívne legitimovaný subjekt – žalobca, ktorý je veriteľom, pretože mu Okresný súd Lučenec rozsudkom zo 7. decembra 2007, č.k. 6 C 202/07-34, ktorý bol potvrdený rozsudkom

Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. apríla 2008, sp.zn. 17 Co 71/08 priznal právo na zaplatenie pohľadávky vo výške 239 700,- Sk s príslušenstvom od dlžníka M. H.. Túto žalobu žalobca podal proti pasívne legitimovanému účastníkovi, ktorý vystupoval ako kupujúci v kúpnej zmluve z 26. novembra 2007, ktorej vklad bol povolený Správou katastra L. 17. decembra 2007, pod č. V X.. Vzhľadom na to, že žalovaný je synom predávajúceho M. H., je osobou blízkou v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka a zároveň je aj osobou, ktorá má z tohto právneho úkonu prospech, nakoľko s dlžníkom odporovateľný právny úkon dojednal. Právny úkon, ktorému odporuje žalobca, bol urobený v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou a týmto právnym úkonom bol veriteľ dlžníka ukrátený, pretože dlžníkovi nezostal žiadny majetok, z ktorého by mohol byť žalobca ako oprávnený v rámci exekučného konania prebiehajúceho na Okresnom súde Lučenec uspokojený. Podľa názoru súdu, kúpna zmluva z 26. novembra 2007 bola uzavretá s úmyslom dlžníka ukrátiť veriteľa. Mal za to, že nakoľko bol právny úkon urobený s osobou blízkou, veriteľ dlžníka nemusí preukazovať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa, pretože sa úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa predpokladá a je na osobách dlžníkovi blízkych, aby preukázali, že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať. Konštatoval, že nestačí tvrdenie žalovaného o tom, že o úmysle dlžníka ukrátiť odporovaným právnym úkonom veriteľa nevedel a ani nemohol vedieť, ale musí preukázať aj to, že o tomto úmysle nevedel a ani nemohol vedieť napriek tomu, že vyvinul náležitú starostlivosť k rozpoznaní tohto úmyslu dlžníka. Mal za to, že žalovaný nepreukázal, že vyvinul náležitú starostlivosť na rozpoznanie toho, či predávajúci (jeho otec) ako dlžník veriteľa nesledoval týmto právnym úkonom ukrátenie veriteľa a že nemohol ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. Naopak z vykonaného dokazovania, a to aj z výpovede samého žalovaného, mal za preukázané, že žalovaný vedel o tom, že žalobca má pohľadávku voči jeho otcovi, a žalobe vyhovel. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 7. septembra 2010, sp.zn. 13 Co 136/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil. S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p konštatoval, že sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a správnosťou jeho dôvodov. Rozsudok súdu prvého stupňa označil za logický, vyčerpávajúci, dôvody v ňom uvedené zrozumiteľné a správne odôvodnené. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Namietal, že postupom súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O.s.p) a že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť podľa názoru žalovaného tým, že mu súdy nedoručili vyjadrenie žalobcu k odvolaniu. K procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. došlo aj tým, že súdy nižších stupňov nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia, keď sa nezaoberali jeho argumentmi, ani ním predloženými relevantnými dôkazmi, neprihliadli a ani nevysvetlili, prečo tvrdenia žalobcu považovali za dôveryhodnejšie než výpovede svedkov ním navrhnutých a tiež tým, že nevykonali ním navrhnutý dôkaz - výsluch svedkyne A. M.. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie.

Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť ako nedôvodné a zároveň žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa .

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovaného nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, ktoré zistenie by viedlo k záveru, že dovolanie je prípustné bez ohľadu na procesnú formu rozhodnutia odvolacieho súdu a spôsob jeho rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Z vymenovaných procesných väd je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j., že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť pred ním konať.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalovaný namietal, že odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalobcu k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, odvolanie podané žalovaným proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 230-234) bolo doručené právnej zástupkyňi žalobcu 25. júna 2010. Písomné

vyjadrenie žalobcu k tomuto odvolaniu z 5. júla 2010 (č.l. 239-242) bolo súdu prvého stupňa doručené 8. júla 2010, pričom zo spisu nevyplýva, že by bolo doručené žalovanému.

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie žalobcu k odvolaniu nebolo doručené žalovanému, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na rozhodnutie ESĽP zo dňa 27. apríla 2010 v prípade H. proti Slovenskej republike, v ktorom bolo poukázané na to, že princíp rovnosti zbraní, ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis – á - vis proti jej protistrane (pozri, napríklad, Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (pozri Nideröst-Huber, citované vyššie, ods. 24; a Milatová, citované vyššie, ods. 59). Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (pozri Asnar proti Francúzsku (č. 2), č. 12316/04, ods. 26, 18. október 2007; a Vokoun proti Českej republike, č. 20728/05, ods. 26, 3. júl 2008).

Dovolací súd poukazuje aj na to, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania, spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozsudok súdu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím o odvolaní žalovaného, o ktorom rozhodoval

bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., poskytol dovolateľovi možnosť vyjadriť sa k písomnému podaniu žalobcu (vyjadreniu k odvolaniu).

Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/06), v dôsledku čoho bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia sa nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. marca 2011

JUDr. Vladimír Magura, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Dagmar Falbová